

HATÁRMENYI NAPLO

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	150 K.
3 óra	3 K.	3 óra	450 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
12 óra	12 K.	12 óra	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Feljelölt szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyai Lajos.

A mi köznevelőnk

az a bőséges, gazdag forrás, amelyből erőt kell merítenünk az új Magyarország megalkotására. A háború után, ha beállnak a remélt átalakulások, széleskörű feladatok fognak válni gazdasági és szellemi életünkre és az egész országra, amely munkára a mi mai középosztályunk már alig lesz elégséges.

A munka vezetésénél gondoskodnunk kell tehát arról, hogy a középosztály mentől jobban gyarapodjék értékes elemekkel. Gyorsan ez nem megy. Egyes nemzeteknél az ilyen átalakulások századokig is eltartanak, a magyar nemzetnél azonban az ilyen átalakulás sokkal gyorsabban megy. Gondoljunk csak a hatvanas évek óta elért fejlődésre, amely még jobban buzdíthat bennünket arra, hogy a most küszöbön álló átalakulást elősegítsük s a kiszagda-osztály gyarapodását s értékes elemeknek a természetes kiválás útján való emelkedését teljes erőnkkel támogassuk.

Tudjuk, hogy mit jelent a nincstelen embernek, midőn az első talpalatnyi földhöz juttatják, az első instrukciót rendelkezésére bocsátják, midőn megtanítják, hogy nem szabad adósságot csinálnia, hanem józanul kell élni a hitel kétélű gyögyverével, szóval midőn gazdaságilag gondoskodik róla, fokról-fokra, mind magasabbra és magasabbra viszik a boldogulás útján. Elsőrendű feladatunk tehát a kiszagda-osztály haladását támogatni s e támogatással a kiseberek közül a legtehetségesebbek, legelőretelőknek nemzedékeiről-nemzedékeire feljebb emelkednek a magasabb társadalmi rétegekbe.

Ezt előmozdítani nemzeti kötelességünk. Kötelességünk gazdaságilag iskolázni a népet, hivatásunk szervezett együttműködésre tanítani, mert ma miába a lángész, hiába a képesség, a szorgalom, ha egyedül, szétszóródottan áll a világ forgatagában. Minden irányban a szervezethez, a fegyelm-

zetség győz, melyben alárendeli magát mindenki a közös nagy érdekeknek. Hogy ez a munka nem lehet hiábavaló munka, azt mutatja a Német-birodalom példája.

Csak akarni kell, dolgozni kell s rövid idő alatt mi is előállhatunk olyan eredményekkel, amelyek a német polgárt, a német nemzetet már hosszú évtizedek óta boldogítják.

A világháború.

Az orosz harcéri helyzet.

Az orosz front helyzete változatlanul válságos. Északon Vilna körül Hindenburg tábornagy seregei szorongatják az orosz, délkeleten Wolhíniában mi mérünk rájuk megszakítás nélkül vereséget, úgy hogy az orosz kormány már gondoskodni kezd magának Kievnél, az ukrainai föld fővárosának kiűritéséről. Wolhíniai akciókkal párhuzamosan az oroszok keletgalíciai ellenoffenzíváját, úgy hogy az oroszok sehol és semmi helyen eredményre nem hivatkozhatnak.

Az entente és Bulgária.

A balkáni helyzet kulcsa az újabb megindult román-bolgár tárgyalás. Ettől a tárgyalástól sok függ. Ha a két ország megegyezik egymással, akkor rajtuk keresztül tulajdonképpen a középhatalmak és az entente-jutnak egyensúlyba a Balkánon. Ha nem egyeznek meg egymással, akkor nem lehetetlen, hogy a mostani nagy konfliktáció területén és érdekeltégben kiszélesedik. Az entente hallatlan módon igyekezik Bulgáriát terrorizálni, de eddig minden eredmény nélkül, sőt Bulgária ma már egészen nyíltan vallja a középhatalmakkal és az ottmani birodalommal való barátságát. Szerbia máris erősíti a bolgár határt, Bulgária és Szerbia között az ellentétek mindinkább fokozódnak, ami szintén azt jelenti, hogy Bulgária híven kitart az irántunk való barátság politikájában.

Újabb események.

A besszarábiai határon csapatunk egy orosz támadást vertek vissza.

A Dnyeszter mellett és Bucac-

tól keletre lévő hadállásaikon esőnd volt.

Galíciai és volhíniái harcvoalnak minden többi részén újra nehéz, az ellenség számára eredménytelen harc feldőött ki.

Keleti harcér.

Hindenburg tábornagy hadseregcsoportja Dünaburgtól nyugatra a hídfőnél harcol.

Szolónián (Dünaburgtól dél-nyugatra) ellenséges lovasságot visszavertünk.

Az olasz háború.

A tiroli határvidéken a szokásos tüzéségi harc tegnap is tartott.

A karinthiai határon a tüzéségi harc egyes pontokon nagyon megélénkült. A Ladinit-szorostól keletre csapataink támadtak és elfoglalták a Funderdig-Kogelen és e határhegytől délkeletre lévő hegygerincen lévő ellenséges hadállásokat.

A pápa eredményes közbenjárása.

Az Osservatore Romano közli a vatikáni államtitkár jegyzékét, mely szerint a Szentszék előkelő francia katolikusok kérelmére lépéseket tett a német kormánynál, hogy a Németország részéről a neukenkírcheni mocsárvídre internált francia foglyok sorsán könnyítsenek. A német kormány a foglyoknak ide való internálását megtorlásképpen cselekedte azokkal a német hadifoglyokkal való bánásmód miatt, a kiket Dahomeyben lázzal fertőzött vidékre vittek. A vatikáni jegyzék örömmel konstatálja, hogy a francia kormány a német hadifoglyokat Észak-Afrika-ékek egészleges vidékeire vitette és hogy a német kormány a neukenkírcheni koncentrációs táborokat feloszlatta. A német kormány a Szentszéknek közbenjárásáért a legőszintébb köszönetét fejezte ki. A turini Stampa megjegyzi, hogy ennek az esetnek mint precedensnek a jövőre nézve rendkívül nagy a fontossága.

Grünfeld Jakabnál.

Mindenki tudja, hogy Grünfeld Jakab városunk köztisztviselőiben álló polgára a minap kétszáz ezer koronát tett le a város és a vármegye javára, hogy annak kamataiból 15 éven át olyan 30 árnyvermeket neveljenek, akik a mostani világháború által veszítették el édesatyjukat. Az alapítvány jóleső érzéssel töltötte el a város és a vármegye közönségét s az az osztalant tisztelte, amely a nemeslelkű jövőző személyét eddig is környékezte, csak mélyebb és általánosabb lett. A város közönsége azonban még egyébként is ki akarta fejezni halálját és köszönetét a nagy jövőre iránt a legutóbbi közgyűlés jegyzőkönyvének azt a részét, amely a város közönségének hivatalos tiszteletét nyilvánítja, igen szép és művészi kiállítás iriba foglalva, küldöttésgileg vitte el Grünfeld Jakabhoz. A küldöttésgben résztvettek Saára Gyula dr. polgármester vezetés alatt Diebál György, Nagy Ignác, Tóth Artúr, Kerekes Lajos dr., Polcz Péter, Námessy János, Kisteleki Károly dr., Kisteleky István, Bilkei Ferenc, Pető Miksa, Karl István, Pollák Henrik, Lits Ferenc stb.

Szára Gyula polgármester ékes szavakkal tolmácsolta azt a mély hálát és szeretetet, amely a város közönségének lelkét Grünfeld Jakab iránt eltölti s mindnyájunk rokonszenveről biztosította; biztosította arról is, hogy ez a hála a jövőndő kor lelkét is át fogja hatni.

Grünfeld Jakab egész egyénisége benne volt válaszában. Ez a ma dűsgazdag ember, a többszörös milliomos, aki azonban páratlan szorgalmával, becsületességével gyűjtötte össze óriási vagyonát, most is az, aki volt ezelőtt sok-sok esztendővel. Szerény, egyszerű, nyíltlelkű, a kinek a szíve beszél, amikor az ajka szóra nyílik. Jól esett neki a város közönségének szeretete, — mondotta — mert hiszen ő is szeretete ezt a várost, amelynek levegőjét kiskora óta szíjva. Nem hálakodott soha, még kevésbé most, amikor a lelke azt érzi, hogy adósaival vagyunk mindnyájan azoknak a katonáknak, akik életüket a haretéren éreztünk hozták áldozatul. A jó Isten sugalta a számára a gondolatot, hogy a katonák árjáról gondoskodjék. Ő dolgozott egész életében, azért dolgozott, hogy másokkal jól tegyen. Nem jár négy lovon, nem tart drága

lakást, hanem iparkodik letörölni mások hulló könnyeit.

Ez az ő életelve, amely eddig eltöltötte a lelkét s ez a tevékeny szeretet megtalálja majd ezután is az utját Székesfehérvár közönségéhez.

A küldöttség minden tagja mély meglatottsággal érezte, hogy egy tevékeny és Istenáldott élet alkonyán szépségesebb programot senki sem adhatna. Megélték a nemeslelkű emberbarátot és kívánták, hogy a jó emberek örömeire még soká éltesse az Uristen. Aztán elhagyták az izlésesen egyszerű, háromszobás lakást, ahol egy többszörös milliomosnak azok a legszebb és legboldogabb percei, amikor szenvedő embertársaival jót tesz.

A Vöröskereszt népnünpélye.

A Vöröskereszt egyet kimutatása a f. évi augusztus hó 20-án tartott állatvásár és népnünpélye eredményéről.

Az állatvásár és népnünpélye pénztári bizottsága f. hó 11-én tartotta meg utolsó ülését, mely alkalommal Armos Jenő, Csikós Andor, Kálmán Sándor és Szilágyi Imre felkért számvizsgálók a számadásokat átvizsgálták, azokat teljesen rendben, a kiadási tételeket okmányokkal szabályszerűen igazolva találták.

A zárszámadás szerint befolyt:

Adományok és felülfi-tések:	17976 14 K
Bélelti jegyek	4023 86 „
Állatvásár	12527 — „
Treszka sátor	1402 69 „
Lacikonyha	670 53 „
Borozó	711 14 „
Falatozó	617 19 „
Cukrászda	606 87 „
Frissítő	553 53 „
Halászsárda	524 90 „
Tombola tárgyakból	331 23 „
Vöröskereszt sátor	314 22 „
Cukrászda belépőjegyei	228 30 „
Hasbeszélő	193 90 „
Sörbő	275 18 „
Pipák eladásából	126 — „
Muzeum	100 24 „
Cigányleányok	92 16 „
Tányérozásból	76 08 „
Céllövészetből	70 74 „
Virágokból	64 92 „
Programadás	28 50 „
Holdlátó	13 50 „
Gyermekfelvonulás	12 66 „
Drótkötélpálya	10 56 „
Paprika Jancsi	5 97 „
Pofozó	4 40 „
összesen	41562 41 „
kiadás	5504 28 „
tiszta jövedelem	36058 13 „

Ezen összeget a Fejérmegyei Takarékpénztárban helyezték el.

— **Bojtorjanhajszesz** korpasodás, hajhullás ellen kiünően bevált szer: üvege 1 kor. 20 fillér. Kapható **Szűs Róbert** Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth u. sarkán.

Képkiallítás a megyeházán.

Szinte megalközik az ember rajta; hogy ebben a pénzügyvilágban, amikor az emberek legtöbbször az enniváló után sóhajtoznak s a nyírsétség miatt eresztik bának a fejüket, még a mészák is bekukucskálnak az ősi Alba falai közé. Szerényen, alázatosan, szemüket lesütve kérdezik:

— Kellünk-e? Nem halt még ki az ideálja után, az örök szép után való vágy, a lelkezől? Ha dörög is az ágyu, ha csattog is a kard, azért mi nem halunk meg, sőt élni akarunk a szebb életért, a jövedőnek

És csak azt mondjuk: tessék őket megtekinteni. Senkitől nem követelik, hogy egyetlenegy is megvegyen közülük. A megtekintést minden bizonnal megérik s mondhatom, hogy bárki is gyönyörködni fog bennük s ha maradt még valamiféle módon művészetekre, áldozható pénze bárkinek, vásároljon. Maradandó becű értékkel gazdagítja otthonát s jót tesz azzal a művész emberrel is, aki — valljuk meg a dolgot — a háború vérzatarában küzd értünk, itthonmarad; nem háboruskodóként.

És általános első benyomásom a képkiallításról, hogy ennyi értékes szép képet még nem hordtak össze Fehérvárott. Nem mondom, hogy művészeink a legdrágább, a 20–50 ezer koronás képeiket küldték ide, annyi azonban igaz, hogy a legismertebb, legjobb és legnépszerűbb festők legcinosabb alkotásaiból látunk egy nagy gyűj-

teményt. Itt vannak pl. a Vastaghok oroszánjakkal, kakasokkal, életképekkel. Innocent gyönyörű női fejei megvesztegető bájosággal mosolyognak felénk. Bachmann fiom, szinte cizellált apróságai a művészetek egészen csodálatosszépségeivel lepnek meg. Pentelei Molnár megyebeli földink gyönyörű virágai mint egyébkor, bizonyos most is akadnak vevőkre. Ujváry tájképei mint mindig, most is nagy hatást keltenek. Neogróf pedig nagyszerű meglepetéssel áll előttünk: Eddig a virágos mező volt a szerelme, amelyben egy-egy kedves női alak szaporította a többi virág számat. Lement az Adriára s a tengerpart búvós-bájos képet vetette vászonra. Régi mohos várak, amelyeket a déli táj pazar virágszínompája tündérekertté varázsol. Tessék megnézni azokat a mesésen egymás mellé állított színárnyalatokat. Ez egy egészen külön, új világ, a modern művészetnek olyan magaslatra, amelyet a régienél teljesen hiába keresünk. Természetes, hogy találkozzunk régi jó ismerőseinkkel, Spányi tájképeivel, Kézdi Kovács László erdőrészeitel, Berkes városi képeivel, sőt Benczurral és Lodzsal is.

Egyet azonban alig találunk s talán ezt a kiállítás legnagyobb dicséretére kell elmondanom: nem látjuk az ultramodern áramlatot. Vastagh Gyula, a kiállítás igazi műzisével bíró rendezője megértette, hogy a romlatlan vidék el nem nevelt izleme nem veszi be a kék mezőket, a téglavörös ábrázatu szendesegeket, a zöld eget s egyéb lehetetlen technikájú ábrázolásokat. Nem! a mi izlésünk nem aporodott meg a szép kultuszában any-

TÁRCA.

Mikor a „seregek Ura“ csatázik.

Irta: Hajós József.

(Folytatás.)

Mikor gondolkodva szemléljük a hadak után vonuló Isten működését, érthetetlen munkája beláthatatlan céljai úgy hatnak reánk, mint a csillagos ég magasságainak rejtelmes világa, mint a mély tengerek élete és hullámorlaszos vízmézői, mint az őserdők rejtelmes susogása és a megkövült ősi világok ígérete.

Nem értjük egészen a tüzzel, viharral, elemek erőivel hadakozó „seregek Urának“ terveit s kérdjük: vajjon a „seregek Ura“ ugyanaz a „gondviselő“ hatalom, akit az ember jó Istennek nevez és imádságában „Mi Atyánk-nak szólít?”

Kételyeink szétfoszlanak, ha meggondoljuk azt, hogy a véges emberi értele nem láthatja át a Végtelen terveit. Hiszen a látható

világot is csak tökéletlenül ismerhetjük meg, épen az emberi tudás korlátai, a megismerés szűk keretei miatt. A világegyetem egyes részeinek célját értelmünk sok esetben nem tudja belátni; nem tudjuk, hogy hova törekszik az egész világfolyamat. De viszont: észszerűtlenség volt céltalanak mondani valamit csak azért, mert célját nem fedezi fel értelmünk.

Az Isteni gondviselés eszköze a halál is, bár most a harcmezőkön kalászkok helyett emberi életet arat és sokszor ragályos betegségek csírát hinti az élők közé.

A háború borzalmait minden időben fokozták a ragályos betegségek. Különösen az elmúlt századokban, amíg a fertőző betegségeket okozó baktériumok természetrajzában helyes ismeret nélkülözötte az emberiség, egészen lehetetlenül állott a háborúkkal együttjáró járványos betegségekkel szemben. Az ókorban és középkorban számos hadjáratot tett lehetetlenné a „seregek Ura“ azért, hogy járványos betegségekkel sújtotta a hadrakelt seregeket. A XIX. század óta a régi

nagy járványok: a belpoklosság és a pestis szörnyű szerepét, a kolera, tifusz, vérhas, vebaj és himlő veték át. Napjainkban az orvostudományok csodálatos fejlettsége miatt a fellepő járványok — bár még sok áldozatot szednek — csak árnyékai ama nagy pusztításoknak, melyeket ama fertőző betegségek terjedése régebben okozott.

A hadviselés történetének legelső tettebb lapjai s legborzalmasabb eseményei a járványos betegségek által okozott tömeges halálozások.

A régebbi hadjáratokkal együttjáró rém: a *pestis* vagy *fekete* halál pl.: a zsidó asszír háborúban (Kr. e. 7000.) 185 ezer embert ölt meg. A pestis a XIV. században az egész Földön végigpusztított s elterjedve az akkor dúló háborúk révén: Európában 26 millió ember halálát okozta. Hazánkban a tatárjáráskor tizedelte a népet a pestis. Ugyanígy rémes pusztítást okozott a *lepra*, vagy belpoklosság. Európában a XII. században dühöngött a belpoklosság idején 19.000 pokloskórház (leprosorium) működött a ragály enyhítésén.

Sokat pusztított a himlő is. A francia-porosz háborúban (1870-71) pl. 23.400 francia katona esett himlőbe. Sok megbetegedést és halálozást okozott a tifusz és a vérhas.

Az újabb idők háborús betegségei közt legtöbb áldozatot követel a kolera, mely 1817-ben Oroszországból Indiáig hozták és eljutott és hat szörnyű világjárványt okozott. A nemrég lezajlott Balkán-háborúban a bolgár csapatok diadalmas előnyomulása Csataldszánál váratlanul azért ért véget, mert a bolgár hadseregben hirtelen kiütött a kolera, mely egy hónap alatt a bolgár csapatokban 29 ezer embert levett a lábáról.

A lapokban közölt adatokból tudjuk, hogy a mostani világháborúban a széleskörű higiénikus rendszabályok és övintézkedések a katonákon alkalmazott védőoltások dacára elég sok kolera eset fordul elő. Például e hó 9-én közzölték a lapok, hogy az alpesi olasz vadász-ezredeket a kolera valóssággal megzúzta. De ezek a megbetegedési számok maximálisnak mondhatók a régebbi háborús járványok szörnyű pusztítá-

SÖVEGJARTO vászonáruhaza, Barátok épülete.

Nagy választék színes zephierek, karton, schiffon és damastból. Különböző vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből. **OLCSÓ** Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből. **szabott árak**

nyira, hogy bevegjük a szinek hatásra vadászó perverz irányait. Nem! Mr a-mi-é-szetben a szépet keressük s ha lakásunk fölékesíteni kívánjuk, nem akarjuk ott látni a durvaság, a visszatartó, a nyakatekert, fejfel lefelé járó világot, hanem azt, ami fölött, ami a felünknek nemesebbé teszi.

Ezért köszönjük szeretettel Vas. t. Magy. György kiállítását és szívesen fölívjuk rá a jóízű és művészi gyönyörűségeket kereső közönség figyelmét.

Bilkei Ferenc.

Hindenburg-hősök.

Csonka Károly 69-ik gyalogezredbeli szakaszvezető derék rátermett altiszt volt, aki mindenkor, amikor csak bátorságra volt szükség, megmutatta, hogy talpig férfi. Ezrede egyes részeinek rohamtámadását az oroszok kivédtek. Ezeknek a csapatrészeknek gyilkos tüzből való visszavonulásakor Csonka hangos kiáltást hallott. Hátrafordulva, százada négy legényét nyolc tíz orosszal való szörnnyű kézharcba keveredve pillantotta meg. Gyors előlékkeléssel visszasielt, vele ment még két közbaka, Vörös János és Möricz József is. Nehéz küzdelem támadt, amelyben ember ember ellen harcolt. A mi jó bakáink alaposan dolgoztak a puskákkal, négy ellenséges katonát leterítették, három foglyul ejtették, ezután sikerült kivágniok magukat a rettenetes helyzetből. Csonkát az 1. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Scholl Ignác 69-ik gyalogezredbeli szakaszvezető 1915 március 7-én az egyik támadás alkalmával Piski magaslatára küldték ki hirszerző járőrnek Kaiser Antal, Szajkó István és

saiban meghaltak számához aránytva.

Nagy megnyugvásunkra szolgál az a tény, hogy a hadseregben nagy gondnal, nagy szakudással a lehetőségig védekeznek a fertőző s egyéb betegségek ellen. A hadseregnek képzett bakteriológusok állnak rendelkezésre, kik jól felszerelt tábori laboratóriumok segítségével a vonuló sereg utján a kutak tisztaságát ellenőrzik, a legénységet ésszerű védekezésre oktadják. A fertőző betegségbe esett katonákat elkülönítik, járványkórházakban ápolják. A tábori mozgókonyhák nemcsak táplálékot szolgáltatnak, hanem a fertőző baktériumoktól mentes üdítőitalokat, teát kvárt készítenek a táborozó katonák számára. Igen sok emberéletet ment meg így a korai haláltól ugyanaz az emberi értelem, mely másrészt gyilkoló hadigépeket alkot és mérnöki problémává teszi a modern háborút.

A seregek Urának erejét azonban így sem csökkentheti az emberi tudás. Mert hiszen a hadseregben felléphetnek olyan kedvezőtlen körülmények, melyek az orvosok munkáját megnehezítik a védekezés eredményét gyengítik. Így aztán a fertőző betegségek tulerős mértékben való járványos terjedése napjainkban is megakadályozhatja a hadműveleteket és a hadvezérek legszebb stratégiai terveit megvalósíthatatlanná teheti.

(Vége köv.)

Magyar György 3-ik tábori századbeli közbakakkal. Előre ment nagyobb ellenséges csapat útját rajtuk s fogságra vetette őket. Szajkó és Magyar könynyebben meg is sebesültek. A foglyokat két ellenséges gyalogos őrizte. Scholl szakaszvezető megbeszélte embereivel a szökés módját és adott jelre fegyvertelenségük dacára öreikre vetették magukat, legyőzték őket s az éj leple alatt sok veszodszög után jó jelentésekkel értek alosztályukhoz vissza. A derék szakaszvezető az 1. oszt. ezüst vitézségi érmét kapta.

HIREK.

— **Katonai kitüntetések.** *Verdán* Henrik 35. gyalogezredbeli Buss Oszkár 35. gyalogezredbeli hadnagy, *Klimó* Győző főhadnagy, *Vidor* Ernő 69. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagy, *Lovas* József 69. gyalogezredbeli tartalékos hadnagy a signum laudisú kapták az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásukért.

— **A város lisztje.** Végre megszünik a hallatlan lisztmizeria, s lesz kenyérünk. A város mindent elkövetett, hogy a bajt azonnal orvosolja, s hogy eddig ilyen fennakadások voltak, nem rajta mulott. Amint a Hadtermény Részvénytársasággal egyezkedett, mindjárt lett liszt, s nem voltak szállítási, meg meggyás akadályok. 10 vagon már megérkezett, 10 vagonnal pedig utban van. A Hadtermény Részvénytársaság még 60 vagonnal fog szállítani, 150 vagonnal pedig a város már előbb lefoglalt. Így a tavaszig el leszünk látva a szükséges lisztmennyiséggel.

— **Vértes vitéz szobra.** A vértes vitéz szoborba állandóan folyik a szögbeverés s mint örvendetes tényként említjük meg, hogy a faluk népe is kötelességének tartja ezen áldozatkésztséget. Fejérvármegye községei, mint az összes hadijótékonykban, ugy ebben is jó példával járnak elő.

— **Allatorvosi kinevezés.** Goldsehmiéd Mihály 10. huszárezredbeli főallatorvost törzsallatorvossá nevezték ki.

— **Székesfehérvár hadiadóifizetői.** Székesfehérvárott a következők fizetnek hadiadót: Auspitz Viktor bérlő 1420, Akots János malomtul. 730, Basch Adolf bérlő, kat. száll. 6250, Bernstein Sámuel épít. váll. 1720, Deutsch Alacár fakereskedő 1050, Elek Gyula bankigazg. 149, Fejes Bertalan lakatos, kutturó —, Felmayer gyár 3120, Grosz Bernát keresk. 730, Grünfeld Jakab földbirt. 6250, Haas Lajos kávé 970, Havas Géza nagyföldész —, Herczog Sándor vendéglős 1050, Horthy István földbirt. 530, Illés Károly keresk. —, Kaltenecker Márton bankigazg. 339-39, Karl István keresk. 1520, Káldor Dávid épít. váll. 1220, Knazovitzky Béla keresk. 810, Kohn Adolf keresk. 1050, Kovács Antal gabonaker. 730, Kovács Ferenc borsgyáros 730, Krón Ignác keresk. 970, Langráf Lajos keresk. 810, dr. Lövy Károly ügyvéd 730, ifj. Lövinger Mór ügynök 810, Marschall Lajos

hentes 730, Máté Ferenc mészáros 730, Pető Miksa keresk. 810, Pifann István bankigazg., temetk. váll. 521, Pick József magánzó —, Pick Miksa bérlő 810, Pick Dezső magánzó —, Pollák Henrik ügynök 730, Práger Fülöp bérlő 730, dr. Prohászka Ottokár püspök 810, Reich Alfréd bérlő 970, Reich Miklós bérlő 730, Rosenzweig László bérlő 970, ézv. Say István magánzó 1220, Schleisinger Sándor bérlő 890, Schwartz Adolf vegyész 90-80, Steiner Béla fuvaros 810, dr. Steiner Jákó ügyvéd —, dr. Szabady József ügyvéd, Tosch Károly szállodás 730, Wiener Armin keresk. 730, Weisz Miksa borsgy. gabonaker. 1320, Wolf József földbirt. 1130, Boros Sándor sertéshizláló 730, Marschall Nándor hentes 730, Sági Gyula keresk. 730, Sahvartz Soma keresk. 730, dr. Huszár Péter orvos 730, dr. Pataki Armin orvos 730, Pisky László magánzó 730, Lebovits Emil ép. váll. 730, Genyós József hentes 730. az

— **Katonák szabadságolása K.**

az ősi gazdasági munkákra. Az aratási munkálatokra kiadott rendelet szerint engedélyezett szabadságokhoz hasonlóan a legénység az ez év folyamán még teljesítendő következő mezőgazdasági munkákra is szabadságolják. Ősi szántásra és vetésre, talajelőkészítésre a tavaszi vetésekre; kukorica, burgonya, cukorrépa és dohányzedésre, szüretre; len- és kenderkikészítésre. A legénység két hétig terjedhető időre szabadságolható. Félreértések kikerülése végett hangsúlyozta a rendelet, hogy csak a határter mögött állomásozó pöttesteknél, intézeteknél és különböző alakulatoknál szolgáló legénység fog a katonai kiképzéshez és a menetzászlóaljak készenlébe helyezéséhez fűződő hadművelleti érdekek figyelembevételével szabadságolhatni. A szabadságot az illető egyének által kihaltatáson személyesen előterjesztett kérelemre, minden kérvényezés és községi bizonyítvány bemutatása nélkül, engedélyezik. Azok, akik télenyében vagy korcsmázással töltik el az engedélyezett szabadságot, a csendőrség igénybevételével pöttesteikhez azonnal visszazárállítottatnak.

— **A Szt. György kórház betegforgalma.** A Szent György közkórház az előző hónapról maradt 286 és az augusztusban fölvert 293 beteggel együtt 579 egyének nyújtott bajában segített. Ezek közül meggyógyult 227, javult 53, gyógyulatlannul távozott 1, meghalt 29, az ápolási napok száma 8947 volt. Szeptember 1-én a beteglétszám 269.

— **A maximális gabona árak a jövő aratásig nem változnak.** Eppen úgy mint minálunk, Ausztráliában is elterjed az az áhír, hogy a kormány a gabonaneműkre megállapított maximális árakat fel fogja emelni. Erre a híresztelésre ott is kezdtek a gazdák visszatartani az eladásra szánt gabonakészleteiket, mert abban reménykedtek, hogy később magasabb árat fognak kapni az áruikért. Szóval ugyanolyan zavaró tünetek mutatkoznak a gabonaforgalomban, mint nálunk. Mihelyt az osztrák kormány tudomást szerzett a gabonaforgalomban mutatkozó zavarokról, azonnal kiadott egy félhivatalos figyelmeztetést a gazdáknak, hogy a gabonaárak megváltoztatására nem is számítsanak, mert a maximális árak az 1916. évi aratásig változatlanul fennmaradnak.

— **A Kath. Sajtóegyesület vagyoni helyzete.** Az egyesület vagyona készpénzben és értékpapirokban az 1915. év március 31-én 342,923 korona 14 fillért tett ki. Az elmúlt egyesületi esztendőben az egyesület összes elkölthető bevétele, hozzászámítva az előző évről áthozott 5471 korona 21 fillérről feleleszt, 73,600 korona volt, mely összeggel szemben az egyesületnek ez évben 63,133 koronát tettek ki a kiadásai s így az évi mérleg ezidén 10,468 korona felesleget mutat. A 63,133 korona kiadásból lapok segélyezésére 46,651 korona 55 fillért folyósított az egyesület. A sajtóalapra ugyanakkor 71,478 korona 53 fillért fordít be, amely összegből 70,209 korona 48 fillér néhai tornai Kovács Inre volt aistáli plebános hagyatéka. Ez az összeg szabályszerűen tőkésített és az igazgatótanács legutóbbi ülésének határozatából 6% os zárolt hadikölcsön-kötvényekben helyeztetett el.

— **Mezőgazdasági termények szállítási igazolványa.** A m. kir. miniszterium a buza és némely más cikk vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában kiadott rendelet hatályát kiterjesztette minden nem rostaalra és trieurhulladéokra csirkebuzára, tönkölyre, hántolt és hántolatlan kölesre, moharmagra, cirokmagra, darramagra, búkkönyre vadborsóra, mindennemű löhermagra és lucernamagra, kendermagra és egyéb olajos magvakra, mindennemű fű és egyéb magra. A jelen rendeletben felsorolt termények, vasuton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításához szállítási igazolvány szükséges akár tisztán, akár egymással vagy bármennyű más termékkel bármely arányban keverten hozatnak forgalomba.

— **A Székesfehérvári Hitel-szövetkezet** Deák Ferenc-utca 4. sz. alatti bérházában két utcai üzlet helyiség kiadó. Bővebb értesítés nyerhető Távirdu-u. 6. sz. alatt.

JÖN! JÖN!
CHERI BIBI
???

APOLLO
MOZGO SZÍNHÁZ

MA, PÉNTEKEN
nincs előadás.

Harcosok szabadsága. Vitéz csapataink már tizennegyedik hónapja állanak harcban a minden oldalról-ránk tört ellenséggel. Van nek a küzdők között olyanok is, akiknek megadott az, hogy a háború kezdetétől fogva szakadatlanul a fronton szolgálhatnak anélkül, hogy az ellenség golyója vagy valami betegség érte volna őket. A derék harcosokat akarja most jutalmazni az a hadseregparancsnokság. Mivel pedig a tömeges szabadságolás a csapatok harcészégének rovására menne, a hadseregparancsnokság elrendelte azt is, hogy a legénység hazabocsátása csoportonként történjék.

Csalánt gyűjtenek a katonák. Szűts Jenő alispán rendeletet adott ki Fejérmegyei közönség eljárásának, amelyben közli, hogy a gyapothozzárt csökkentésének elengedélyezésére a cs. és kir. hadügyminisztérium elrendelte, hogy a csalán növényt, amelynek szövedéke a gyapotot pótolja, mindenütt a lehető legnagyobb mennyiségbe gyűjtsék. Erről az eljárásokról azzal értesíti az alispán, hogy hassanak oda, nehegy a közönség a katonákat a csalán gyűjtésben akadályozza, inkább őket ezen munkájukba támogassa. Felhívja továbbá az eljárásokról, arra is, hogy amennyiben a közönség területén oly helyeket tud, melyeken a csalán nagy mennyiségben van, ezen helyeket közvetlenül a székesfehérvári katonai állomásparancsnokságnak jelentse be.

231 hajó hat hét alatt. Eonyi ellenséges hajót pusztítottak el az utolsó hat hét alatt a német búvárhajók. Ebből angol hajó 147 pusztult el 172.434 tonna tartalommal. Anglia a blokádk kezdete óta 479 hajót 937.85 tonna tartalommal, a háború eleje óta pedig 609 hajót 1.393.394 tonna tartalommal vesztett el, ami az egész brit kereskedelmi flotta kilenc százalikként felel meg. A blokádk legutóbbi hat hete alatt elpusztult még 84 hajó 107.603 tonna tartalommal, amelyek francia, orosz, belga és más, semleges állambeli hajók voltak, melyekkel ezeknek az ellenséges és más semleges lobogó alatt közlekedő, de hadi dugarú szállító gőzösöknek száma kétszázhuszonnyolca és háromszázötvenhatezerövenhét tonnatartalomra emelkedett. A blokádk alatt tehát az utóbbiakkal együtt 707 hajó 1.203.642 tonnatartalommal pusztult el. Az elpusztult 609 mintegy 1.393.394 tonnatartalmú angol és 228 mintegy 356.057 tonnatartalmú más lobogó alatt járó hajók értéke rakományaikkal együtt egész bátran hárommilliárd koronára tehető. A német tengeraltatók, aknáknak és segédcirkálók tehát a végeredményben eddig mintegy 837 hajót 1.749.451 tonnatartalommal pusztítottak el, illetve kobozták el, a nyílt tengeren.

A legértelmesebb, legszebb és művészi képekkel ellátott szepiromalmi heti folyóiratunk az Élet. Szerkesztőség: Budapest. I., Fehérvári ut. 15. sz.

Legszebb fagyömlöcsök Jikkörök cognac, felvágottak nagy választékban. Pénteken balatoni sül és dunai ponty. Gabauer Testvérek bodegájában. Telefon 340.

PIUMEI kávébehozatali SZÉKESFEHÉRVÁR :: (BARÁTOK EPULETE) :: Pörkölt kávékeverékek utolérhetetlenek! Saját villamos kávénagyörköldel! Telefon 250.

A vöröskereszt egyesületének napja. Alap község, Alcsuti főhercegi urodalom, Aulik József, Aspít Vilmos és György, Bem Gyuláné, Bilkei Ferenc, Bleyer Jenő, Bodai Jánosné, Dréher Jenő, Duupaentele község, gr. Eszterházy László, gr. Eszterházy M. Mór, br. Fiáth Pál, Fischer Mátyás és Mór, Frank Gézáné, öz. Frál Józsefné, Fűr János, Grünfeld Gábor, Grünfeld Pál, Havas Pál, Höpfer Gyula, Hufnagel Ferencné, gr. Hunyady Károly, Inota község, Ivanka László, Juhász Jenő, Juth István, gr. Károlyi József, Kégl Adus és Dezső, Kern Ferencné, Khandt Antalné, K. Kisteleky Károly, Kocsis István, Kovács József, Kovács Lajos, Kovács Nagy Ferenc, Körmendy József, Köszegi Gyula, Kövér Emilia, Lidold Györgyné, gr. Merán Jánosné, Mészáros Sándorné, öz. gr. Nádasdy Tamásné, Nagy Istvánné, Német Imre, N. N., N. N., gr. Pappenheim Szigfrid, Pátka község, Polgárdi község, Radics Józsefné, Reich Alfréd, Sándormajori család, Sárkeresztúr község, Sárszentmihály község, Sárszentmihályi uradalom családja, Schier József, Schuster Nándor, br. Senyinyey Béla, Seregélyes község, Stéger Andrásné, Szabattyan község, gr. Széchenyi Viktor, Sziber Sándor, Táz község, br. Trauttenberg Frigyes, Urhida község, Viczay József, Wagner Ferenc, Wertheim Pál, gr. Zichy János, gr. Zichy Ráfael, gr. Zichy Aladár Zirczi apátáság.

Adományok és felülfizetések: Zsigmond Pálné, Lencsés Ferencné, öz. Bebessy Istvánné, Vuciczi Gáspár, Polczer Györgyné, Bolehovszkyné, Czigermüller Lajos, Erdélyi Antal, Jahn Ferenc, Misson Nándor, László Vendel, Illés József, Fodorné, Fleischmann Géza, 20—20 fillér; Takács Józsefné, Süveges Ferencné, Skóda József 30 30 fillér; Máhr Gáspár, Sziksz József, Soder Béláné, Szalekta-Gyula, Bódis György, Trukkenitz János, Hollenzer József, Kuti Alajos, Dancinger Ferencné, Pinké József, Jabor Jánosné, Szekeres Ferencné, Fister György, Réthi Ferencné, Vincz Józsefné, Hirschl Bertalan, Vurczler Róza, Gabrovics Ferencné, Peresztegi N. Andrásné, öz. Kósa Jánosné, Jungluth Istvánné, Pap Ferenc, Novák József, öz. Kántor Istvánné, Schlamadinger Antal, Hollenzer József 40—40 fillér; Osztermann Józsefné, Horváth Ferenc, Langhár Károlyné 50—50 fillér; Rákos Ferencné, Baar Károly, Szabó Andrásné, Máhr János, öz. Palkovics József, Málcs Ferencné, Holli Mihályné, PapIstvánné, Slezák Károly, 60—60 fillér; Krausz János, Bai József, Kövér István 60—60 fillér; Kuthi Fülöp, Bervanger N., Sönheim S.

Mihályi István, dr. Paizs Gyula, Bartha Tivadar, Zaitz Gusztáv, Kollmann, János, Pek János 80—80 fillér; Fiát Józsefné, Kulcsár András, Jakl Gerelyné, Reitmann Dávid, Smelzer Jakab, Ehrenthal Ignác, Széitl Pál, Malek Lászlóné, Pintér Józsefné, Gallér Magdolna, Unger Imréné, Nath Vilmos, Pulha István, Risznyák Jánosné, Nabel Ferenc, Grünfeld N. Váger Károlyné, Vendég András, Mandelk N. F. J. Budai-ut 64. Polczer Ferenc, Brittig Ferenc, Cser Antalné, öz. Panginé, öz. Péczeli Dezsőné, Einhorn István, Verger Márton, Hádén Ferenc, Polczer Ferencné, Ring Ferencné, Jungbluth Ferenc, Keó Istvánné, Lizi József, Szabó Pálné, Polczer Ferenc, Dobai János, Erzbriucker István, Horváth József, Fürst Ignác, Pischer Mihályné, öz. Stigler Jánosné, Hufnagel Pál, Einhornné, öz. Jeskó Istvánné, Jungbluthné, Tundler József, Pemmer Józsefné, Gabrovics Ferencné, Jungluth Imréné, Pogács Andrásné, Ertl Józsefné, Lszó József, Fülöp István, Zeibl János, Molnár Márton, Strobl Károly, Hegedűs Ferenc, Vinc Mária, Müller Sándor, Fülöp Mihály, Viger Pál, Langmáhr Andrásné, Jungbluth Józsefné, Neistadt Manó, Nyikos Mihály, Sbet Jánosné, Tóth Sándorné, Kovács Károly, Noficer Ferenc, Mayer Béla, Botos Istvánné, Kálóczi Jánosné, Szakál Lajosné, Steiermann N., K. S., Szeib István, Tanczer Lipót, Bucsi Imre, Kó Antalné, Beké József, Kumocsai János, Komlósi Jánosné, öz. Berregi Györgyné, Pemmer József, Neu Dávid, Balog Istvánné, Király János, Tóke József, Tóth György, Róvid József, dr. Gerber Károly, öz. Süsz Simonné, Vinkelmanné, Bars Ferenc, Fehér Béla, Hazenfratz János, Knittelhofer Ferenc, öz. Süveges Józsefné, Izinger István, Bánfi István, Hollósi István, Hordt Lajosné, Hofmann Péter, Baranyayné, Jakab Nándorné, Veisz Rudolf, öz. Knittelhofer Ferencné, Pehakker András, Gyurkovics Sándor, Engelhard Ferenc, öz. Róth Mártonné 1—1 korona; Köszegi Gyula 1, K. 10 fillér; Major Mihály, Kronhoffer Mária, Singer Ignác, 1:20—1:20 K. (Folyt. kov.)

SZÍNHÁZ.
Az Apolló színház ma pénteken nem tart előadást, annál szencziatósabb lesz azonban a szombati előadása, melyre már most felhívjuk a közönség figyelmét.

AGRUS BUZAPAC a VETŐMAG csávázására kapható OBERMAYER IMRE fűszer és lisztkereskedésében. Ősz- és Rákóczy-u. sarok.

ARANIA SZÍNHÁZ
Egyő utca - Szilvásvár utca
Telefon 233. — Telefon 233.

Pénteken és szombaton, szeptember 17 és 18-án: Eletemet a királyért.
5 felvonásos filmdréma. Nagyszabású pótműsorrall. Saját művészi zenekar kíséretet a legújabb klasszikus darabokkal. Naponta 2 előadás 7 és 9 órakor.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ az összes dohánytözsdekben és a város minden részében az úletekben is kapható.
Társadalmi. Tudományos szemlének között a Magyar Kultúra az első köztölt foglalt helyet. Havonként kétszer jelenik meg. Szerkesztőség: Budapest, VIII., Horánszky-utca 20. szám.

APRÓHIRDETÉSEK.
Bárminemű eladásnál és vételnél a legelőszertűbb és legolcsóbb az apróhirdetéseket hirdetni. Egyszeri apróhirdetés hat sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseket mindenkor előre fizetendők és a megjelent apróhirdetéseket után igazoló lapokat senkinek sem küldünk. Hirdetési helyek bérleténél nagyobb árengedmények vannak. Hírszöveg között rendezetett lapok a hirdetés soronként 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérdeklőséget sértik, vagy bármi okból a sajtótörvényvel ellentévesnek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyíltírt hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Egy kejarban levő tiszta káposztáshirdő keresetű megvételre. Cím a kiadóban.
Egy különbejárható, burkolozott szoba kizárólag intelligens hölgy vagy nagyobb lány részére kiadó. Cím a kiadóhivatásban.
Egy ügyes fiú tanulóknak felvételti Noftizer divatkereskedésében.
Sütő u. 13. sz. ház, jo Karban, hentes és mézszáros üzlethez való teljes berendezéssel, szőlők, rétek szabadkézből eladók. Felvilágosítás szolgálat helyben öz. ifj. Mezősáros Ferencné, Sütő-utca 13.
A háborús év gyönyörű emleke jelent meg az Apostol nyomda kiadásában: egy kép, amely azt ábrázolja, hogy a király és a nemzet felajánlják Magyarországot Jézus Szívének. A remek kép Rómainé és Horváthné Kossuth-utcai papírkereskedésnek kirakatában látható s ugyanott 2 koronáért megszerezhető.
Kétszobás modern lakás kiadó Széchenyi-utca 2. II. em., azonnal, vagy november 1-re.
Keresek varrógépet és villanylámpákat kéz alatt, címet a kiadóba kérek.